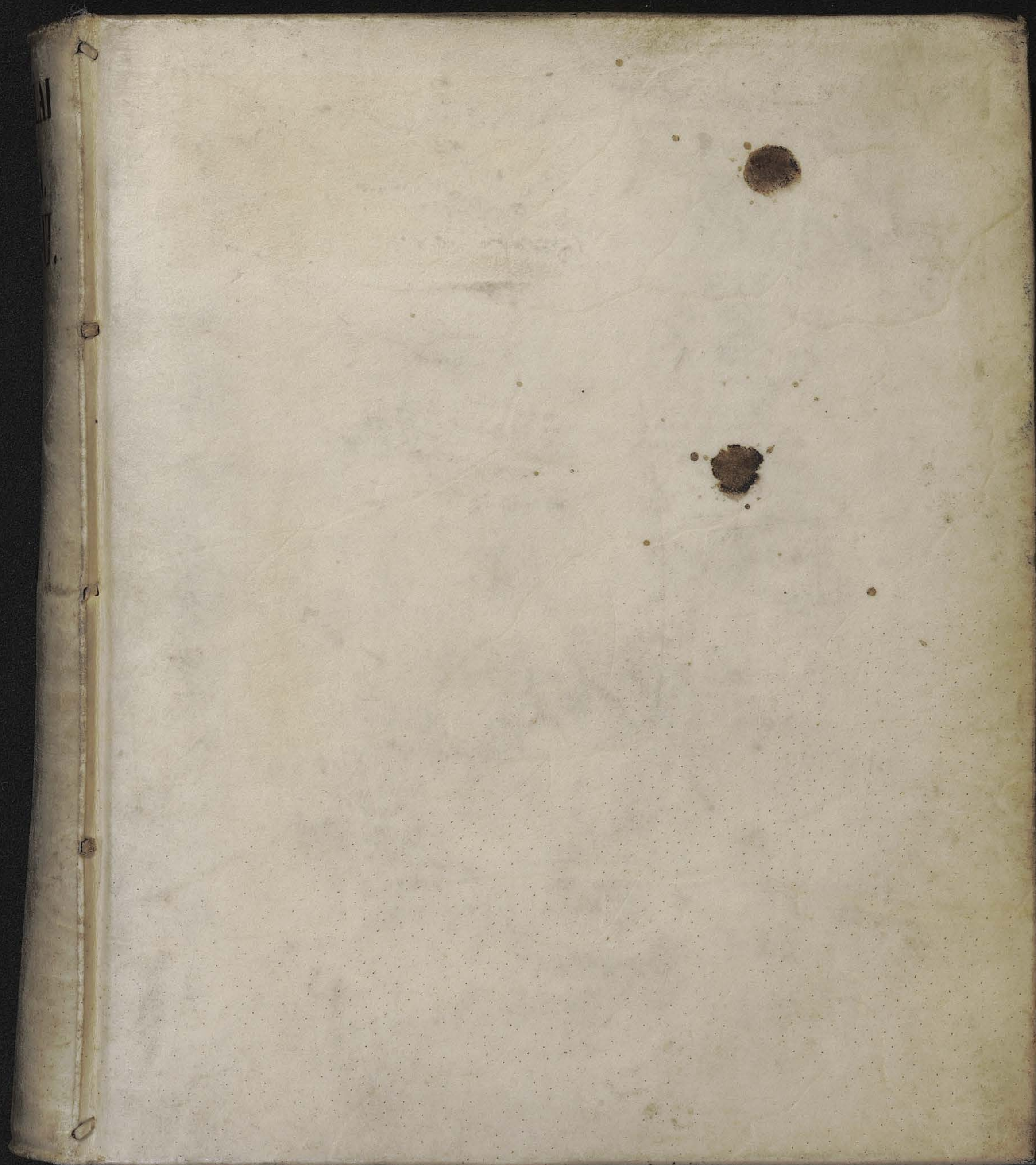

Vacandum Studiis.
Ex Bibliotheca
VALENTINI SCHLIEFF
Gedani

Henrici Nicolai.

1. Disputatio de Potentia in rebus.
2. Disp. de Synonymo et Paronymo.
3. Gymnasium Logicum.
4. Tractatus de Pane edit. 1641.
5. Genethlia sive Natalitia ed. 1642.
6. Delineatio Colloquii inter Valerianum Magnum, Capucinum et Henricum Nicolai.
7. Erklärung der Worte Eccles. IV. 4. secunda editio.
8. Anatome Papismi imprimis Jesuitici.
9. Nathanael Hilgers Predigt bey der Leichbegängnüss Henrici Nicolai gehalten.

D. O. M. A.

Gymnasii Logici

DIATRIBE XV.

DE

SYLLOGISMO ELENCHTICO SIVE FALLACE.

Disputationis loco

Ad sententiarum collationem in Gymnasio Gedanensi proposita

PRÆSIDE

HENRICO NICOLAI

Phil. Ma. & Professore Ordinario

Respondentis partes expediente

ANDREA HENSELIO

Coronâ Transylvano.

Ad diem 19. Maji. S. N.

In Auditorio Philosophico

Horis destinatis.

DANTISCI, Typis GEORGI RHETI,

ANNO cIↃ. IↃc. XXXIV.

VIRIS

Excellentisſimis, Gravisſ: Clarisſ: Reverendisſimis, Ampliſſimo, Conſultiſſimo, ac Integerrimis,

Dn: Simoni Albelio, Paſtori Eccleſiæ Pa-triæ Coronenſis & Adjunctarum Præpoſito, ac Inſpectori vigilantisſimo, Clarisſimo: Patrono ſuo perpetuùm obſervando.

Dn: Paulo Speckelio, Eccleſiæ Cziednenſis Paſtori dignisſimo, doctisſimo: Favitori ſuo ætatem colendo.

Dn: Michaeli Schmidt, Senatori Civitatis Coronenſis Primario, nec non Quæſtori dignisſimo; Amico ſuo ſummâ obſervantiâ proſequendo.

Dn: Johanni Pellionio, Paſtori Eccleſiæ Ho-nigbergenſis fidelisſimo; Promotori ſuo majorem in modum dilecto.

UT ET

Natalium Virtutumq; ornamentis Nobilisſimis

VIRIS-JUVENIBUS

Dn: Johanni Gotzmeiſtero, Cibinienſi, Præſtantisſimo, Literatisſimoq;.

Dn: Paulo Chriſtiani, Coronenſi, Modeſtisſimo, Experientisſimoq;.

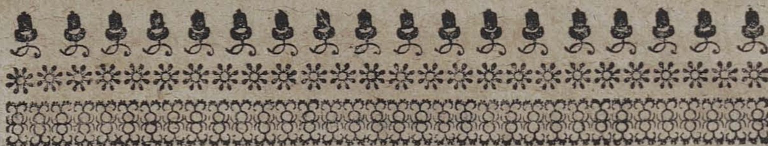
NEC NON

Dn: Johanni Diecmanno, Civi Reipub: Dantiſcanæ Integerrimo, & Mercatori ſolertisſimo; Hoſpiti ſuo Faventisſimo.

Dnn. Patronis, Mæcenatibus, Fautoribus & Amicis ſuis plurimùm colendis ſuſpiciendisq;

Litterarium hoc γύμνασμα ex debito devotionis affectu ſacrum dicatumq; eſſe vult

Andreas Henſelius. Reſpondens.

1.

NOn summis tantùm Numinibus sacra olim faciebat superstitiosa gentica vanitatis temeritas, ut Jovi, Junoni, Dianæ: sed & minoribus: Unde divisio manavit Veterum in Deos majorum gentium & minorum, quam memorant Comes l. 7. myth. c. 16. Lips. l. 2. ant. lect. c. 18. Taubma. in Pl. Epid. a. 5. s. 1. Imò unum Deum quandoq; aliquis seligebat, Cui sacra ex destinato offerret. Quomodò solam Junonem adorasse Artaxerxem refert Plutarchus in Artax. & Neronem Soli Deæ Syriæ sacra fecisse narrat Suet. in Ner. c. 56. Ita non primario tantùm Syllogismo, ut proposito scopoq; Logico convenientiori, Logicus operam aliquam addicit, sed & secundario: non utendi quidem, sed resolvendi gratiâ. Atq; est inter Sophistas, qui mero Syllogismo Elenchtico & fallace non satis versatum imbecillioris Logici judicium subruere de industriâ annititur. Ejus ergò natura quî noscenda, ostendenda, resolvenda, specialius inter ultima opera Logica est pertractandum. Quod hæc Diatribe perficiet.

2. Syll. Logicus materialis s. objectivus vel verus est, qui vel necessarius, vel contingens: de quibus d. 13. 14. actum: vel falsus & apparens. Is vulgò dicitur Elenchticus. Ejus cognitio vel præcognitionis est, vel cognitionis. Illa triplex: An specialiter in Logicis tradendus? Quo loco explicandus? An adæquatum Elenchorum Soph. Arist. objectum?

3. Quà primum: Ramei in totum negant, eum in Logicis docendum. Quod nulla disciplina debeat proponere falsa: Et verum sit index sui & obliqui, atq; ita cognito vero

 facilè

facilè cognoſcatur ejusdem oppoſitum; falſum, cum oppoſitorum eadem ſit cognitio. Sic in Grammaticis proponi tantum conſtructiones veras, nihil de falſis agi. Et falſa ſint infinita, quæ ad certam cognitionem reduci nequeant. Et Scheckius ex Topicâ doctrinâ fallacias ſatis cognoſci dicat. Ram. l. 2. Sch. Log. c. 3. & l. 9. c. 2. comp. 15. c. Schec. Beurh. p. 2. pæd. Log. Snell. prol. dialo. Log. p. 29. 31. *& alij.* Sagitta. C. 1. ax. Lo. d. 1. t. 6. Senec. l. 6. ep. 49. *in ſectatur fallaciarum doctrinam, ſed in ijs, qui nimium tempus, quod ſerijs impendendum erat, in iſtis abſumunt. Quidam inter miſtos præcipiunt quidem de Syll. fallace, ſed non ſeorſim & ordine à cæteris ſeparato, ſed* in ipſis locis Topicis, *quorum ſingulis ſuas fallacias ſ. Elenchos ſubjungunt.* Duſa. l. 2. Log. c. 1. 3. 4. ſeq. Alſted. l. 24. Encycl. p. 1. c. 5. 6. ſeq. *quamvis* c. 3. *aliquas fallacias conjunctim diſtinctèq́; proponat,* & l. 9. Log. har. *ordine & diſtinctè fallaciarum materiem perſequatur.* Alii *ultimo in Logicis loco eum habent. Vt Peripatetici. Et benè hoc. De quo diſtinctè dicendum:* 1. Logica Syll. Elenchtici index & vindex, depræhenſiva & repræhenſiva eſſe debet. Index *& depræhenſiva, i.e. Logica, quia diſciplina inſtrumentalis eſt, cognoſcendo vero inſerviens.* V. d. 1. t. 32. *debet inſtrumenta ſuppeditare, quibus Syllogiſmus fallax & apparens à ſolido in materiâ diſtinguatur, & diſtinctè agnoſci poſſit. Nam hoc ad veritatem eruendam neceſſariò facit. Non enim verum perfectè agnoſces, niſi fucatum ab eo diſtinguere noris. Ita Aurifaber, ſi perfectè artis gnarus eſſe velit, debet fucatum aurum ab vero noſſe diſtinguere. At hæc diſtincta agnitio in Syll. Elencht. à Logicâ proponitur. Vnde breviter: Om: inſtrumentum rectificans operationem intellectus ad cognoſcendam veritatem per ſe eſt Logicum, & in Log. diſtinctè tractandum. Syll. Elenchticus prout hic docetur, ut nempe vitetur, eſt tale quid. Ergò.* Vindex &

dex &

dex & repræhensiva : *i.e. Logica, ut disciplina instrumentalis debet instrumenta distincta suppeditare, quibus apertissimè solvatur & ostendatur vitium materiale Syllogismi falsi, adeoq; doceatur repræhendi & caveri tale vitium. Secus carebit organo, quo fucatos quosdam Syllog. resolvere possit: Quod erit ineptissimum pro solido Logico. At talia organa hic proponuntur. Non enim utendi & usurpandi, sed agnoscendi, solvendi & vitãdi gratiâ hic docetur Elẽch: non exercitè sed signatè & dijudicativè: Vt benè in hac materiâ* Cl. VVeg. in l. Soph. q. 5. n. 2. *Non artificiosas imposturas cuiquam mortalium suggerimus: sed ostendimus, quomodo promptè & solerter in fraudulentas argumentationes animadvertere par sit. Vt* loq. Dn. Nihus. d. Log. 11. t. 4.

4. 2. Syll. falsus in actu signato & formaliter, non in actu exercito & materialiter hic est tractandus, nisi sub materiâ generali. In actu signato : *id est, debent generales modi & velut formæ proponi, ad quas fermè sophistarum argutiæ omnes velut ad exemplaria reduci possint: Et definiri, quid falsum sit, quotuplex, quî sub larvâ veri â deceptore proponatur.* Non in actu exercito, id est, *hic non specialiter omnis materia Syll: vitiosi, s. in Theologiâ s. Jurisprudentiâ, s. Philosophiâ, &c. est adducenda, ex quâ vitiosus Syllogismus specialiter exstrui possit. Nam sic omnes materiæ speciales in Logi. ..ferendæ, quod non.* V. d. 13. t. 4. *Et materiæ speciales sunt infinitæ. At generalis materia ad certos modos revocari potest, ex quibus ostendi potest, Syll. Sophistici consequẽtiam materialem esse vitiosam.* Conf. Dn. Weg. c. l. & q. 5. in l. post. n. 4.

5. 3. Doctrina hæc non tantùm ad benè esse, sed simpliciter ad esse Logices spectat. *Nam 1. continet directionẽ mentis, ne falsas rationes excogitet & assumat pro veris: & rectificatonẽ operationis intellectus in resolvẽdo Syll: fallace,*

lace, & sic ad veritatis acquisitionẽ cõducit. At quod tale, per se ad Logicã pertinet, & Logico esse simpliciter subjacet, ut quod omnia instrumẽta acquirendæ veritatis, s. per cõstructionẽ, s. resolutionem, plenè pertractare debet. Est enim & Genesi & Analysi utilis. Logica. Illa in veris, hæc in verũ mentientibus. 2. Contraria ad eandem disciplinam necessariò pertinent, non ob utilitatem solùm. Sic Theologus de salute & peccato, Ictus de servitute & libertate, Physicus de motu & quiete, Ethicus de virtute & vitio, Medicus de sanitate & morbo, Politicus de pace & bello necessariò tractant, si perfectè tractare velint suas disciplinas. Ita & Logica de Syll: vero & fallace. Conf. Dn. Weg. c. l. Keck. c. 1. d. fallac. Fabr. q: 2. proe. in l. 1. Elench. Timpl. l 4. Log. c. 7. q. 1. Dissentit Dn. Schei. d. Syll. c. 14. n. 7. Goclen. l. 2. part. Dial. p. 208. Quod ex regulis consequentiæ Syll. cognitis facilè noscatur, tanquam inconsequentia quædam. Et rectum sit sui & obliqui index. Et in Grammaticis non ponatur anomalia regulæ, Vt tua pater curris; Sed tantum analogia. Sed hæc rem non conficiũt. Nam Regulæ consequentiarũ inconseq: Syllo. facile notificant sed formalem, quam istæ regulæ proponunt, ut exemplum Dn. Schei. de 1. fig. ostendit, non materialem, de quâ Sophistica tradit. Ad eam ordinatè agnoscendam peculiari hâc doctrinâ opus est. Ad cætera Vid. t. seq.

6. Rameorum argumentis facilè respondetur. 1. Nulla disciplina agit de falso, ut falsum est, sed ut speciem veri mentitur: Nulla compositivè & exercitativè tantùm: benè resolutivè & evitativè. Ipsi Ramistæ de axiomate falso agũt inter axiomata. 2. Rectũ est index sui & obliqui, ut obliquũ in genere est, non ut specie recti fucatũ, aut tale vel tale obliquũ in specie est. Sic ex lineâ rectâ facilè agnoscitur curva, ut curva generaliter est, non ut rotunda, serpentina, angulata, specialiter. Sic cognito vero cognoscitur falsum, ut non verum: non autem ut

tem ut

tem ut refutandum, expugnandum, resolvendum. At plena & distincta tractatio non saltē veri cognitionē, sed & falsi distinctā refutationē & resolutionē suppeditare debet. Vt ita cōtraria juxta se posita clarissimè elucescant. 3. Grammatica non proponit exempla falsa: Sic nec Logica falsa proponit: sed modos quosdam docet, quibus fucatum à vero distingui, falsum à vero ostendi & resolvi possit. In Logicis præceptorum verorum ad eliciendum falsum abusus esse potest: In Grammaticis non, cujus præcepta sermoni formando tantùm inserviunt, non vero eruendo. Sic diversitas est similium. Et Grammatica anomalias quasdam tractat, si spectes syntaxin figuratam, quâ ab analogiâ deviat. 4. Falsa materialiter sumpta sunt infinita: formaliter ad certas formas & modos velut ideas redigi possunt. Et sic in Logicis V. t. 4. 5. Scheck. ex Topic: fallacias cognosci ait, sed imperfectè, notitiâ confusâ: non perfectè, distinctè & explicatè. Ad quod peculiari doctrinâ opus est. Con: Cl. I. M. l. 1. disc. c. 2. q: 7. C. 5. qu: ill. d. 8. q: 1. 2. Alsted. l. 9. Lo. harm. c. 1. Timpl. l. 4. Lo. c. 7. q. 1. Fabr. q. 1. proem. in l. 1. Elench.

7. Quà secundum: *Ratione doctrinæ Rectè ultimo in Log. loco proponitur Syll. Elenchticus: Nam & ignobilior est Syll. vero: & absq́; vero solvi a. agnosci non potest, & vero ut defectus quidam & vitiositas accidit. At accidens posterius subjecto.* Co. d. 13. t. 10. *Nec potest cognosci obliquum nisi cognitione recti, cujus est deviatio: Ratione usus toti Logicæ præponi posse putant quidam, ut meminit* Faber. in l. 1. Elench: q: proëm. *Vt ita removeantur ea, quæ scopo Logico, veritati, obstaculum ponere posse videntur. Sed & hoc modo nō incommodè ultimo loco ponetur. Vsus enim confirmandi verum, prior est usu refutandi falsum.* Quâ tertium: *Adæquatum librorum Elencthticorum Arist. objectum est Syll. Sophisticus generalis, s. Elenchticus, compræhendens & apparenter demonstra-*

monstra-

monstrativum, & Topicum. Nam horum & constructio & destructio duobus illis libris Elenchorum ab Arist. pertractatur; Constructio in primo, destructio in secundo libro. V. Conimb. & Moris. præf. li. Elench. *Peirastici & Eristici Syll. sub eodem comprahenduntur, qui finis & intentionis gratiâ saltem ita dicuntur, reverâ Elencthici sunt.* V. t. 8. Co. D. Schei. c. l. n. 9. Fabr. c. l. q. 3.

8. *Fuit* præcognitio. Cognitio *est* nominalis & realis. Nominalis *1.* homonymica. *De voce Syllogismi* V. d. 10. t. 7. *De voce Elencthici nota, sumi* 1. generaliter *pro omni argumento s. vero s. falso. Sic dicimus Elenchum Philosophicum, Logicum, Sophisticum. Sic fides dicitur* ἔλεγχος Heb. 11. v. 1. 2. pro *indice rei. Sic librorum indices Elenchos vocamus. Sic Catalogum librorum dicimus Elenchum authorum.* 3. pro *radurgutione s. reprahensione. Est enim* ἐλέγχειν *idem ac redarguere. Sic in Rhetoricis signa Elencthtica dicuntur Philosopho, quæ facile redargui possunt : Et opponuutur illis, quæ dicuntur* δεικτικά. *Et sic sumi potest* vel *activè, cum alium verè redarguimus: vel* passivè, *cum alius videtur nos redarguere, nec facit. Quod Sophistæ est proprium. 4. pro omni Syll. falso in genere, s. peccet in materiâ, s. formâ, s. in necessario s. in contingenti formetur. 5. Specialiter pro Syll. falso in materiâ necessariâ vel probabili qui communiter Sophisticus dicitur. Sic hic sumitur. 5. Specialissimè pro certâ vitiosi syll. specie, quæ vulgò ignoratio Elenchi dicitur. Hinc Elenchum Arist. 1. Ele. definit Syllog. cum contradictione Conclusionis. Ea cum non legitimè se habet, dicitur ignoratio, Elenchi.* 2. Etymologica. *Elencthticũ dicitur ab Elencho qui hic apparens est redargutio, speciem argumentationis habens, non veritatem. 3.* Synonymica*: Dicitur etiam Syll: vitiosus, fallax, apparens, falsus, captiosus, Sophisticus, (qui interdum* specialiter *dicitur pro isto falso, qui in probabili materiâ versatur, & contradistinguitur*

guitur

guitur Pseudographo) Eristicus, contentiosus & ligitiosus, qui ita ex fine dicitur, cum Sophista intendit victoriam ob ostentationem a. quæstum. V. Arist. 1. Elenc. c. 10. *preiastitus & tentativus, cum profertur animo tentandi aliquem.* V. D. Weg. c. l. q. 3. n. 6. &c: *fallacia, Sophisma. (Quæ vox interdum generaliter quamvis perversionē notat, etiam quæ extra argumentationem aut responsionem committitur in explicatione, applicatione, &c. Et hic us⁹ frequēs est Theologis. Exagitat eū* Smalc. c. Ravensp. p. 3. *Sed contra usum Authorū. Frequenter enim Sophisma quodlibet inventum fraudulentum appellant. Cicero cavillationem dixit.* V. Senec. l. 19. ep. 112. *Et Sophistam quemlibet impostorem, & vafris verbis circum vementem. Vt notat* H. Steph. T. 3. th. Gr. Li. *voce Sophista. Vnde Sophisticari dicimus, qui quâcunq; ratione detorquet sententiam. Et ipse* Smal. præf. præl. Socini *Parei Sophisma vocat quod ex Socino respondente perpetuò fecerit argumentantem.* Conf. Dn. Kesl. Lo. Phot. f. 4. pr. 10. &c. *captio, captiosa Conclusio.* Con. Dn. Scheib. c. 17. d. Syll. n. 9. *Nonnullis* παρεξέλεγχος, *quasi extra Elēchi leges.* V. Alsted. l. 9. Lo. har. c. 1.

9. *Fuit* Nominalis *Cognitio.* Realis est definitiva, divisiva, & affectiva. Definitio *sit:* Syll. Elenchtic⁹ est Syll. materialis, ex præmissis falsis & apparentibus erroneè concludens.

10. *Dicitur 1.* Syllogismus, id est, *argumentatio aliud ex alio concludens.* V. d. 10. t. 10. *2.* materialis, id est, *certæ & determinatæ materiæ Logicæ applicatus.* V. d. 13. t. 2. 3. Ex præmissis falsis apparentibus. *Apparentia & falsitas est* vel in formâ, *quando violatur consequentia Syllogismi formalis, ut cum ex puris particularibus a. negatis concluditur, aut plus est in Conclusione quam præmissæ permittunt: quæ huc non pertinet, sed ad doctrinam de Syll. formali spectat:*

Vel in materiâ, *cum forma est legitima, sed materia est falsa: Sive ea necessaria s. probabilis sit, Adeoq; cum vel materia necessaria est apparens, vel probabilis:* Vel in utraq;, *cum forma & materia est apparens. Dicuntur præmissæ falsæ & apparentes pluraliter, permissivè: Fieri potest, ut utraq; præmissa sit apparens: non semper necessariò id contingit. Fieri enim potest, ut una præmissa falsa sit & apparens: Sic & Syllogismus falsus esse poterit. Vt: Quod ego sum, id tu non es. Ego sum homo. E. tu non es. Hic Major tantùm apparens.* 4. Erroneè concludens: *Conclusio semper debet esse falsæ* formaliter & ut Conclusio, *quatenus ex incompetentibus præmissis educitur, è quibus verè educi nequit: etsi non semper sit falsa* materialiter, & ut propositio. *Sic enim materia ejus vera esse potest. Sic O. homo est corpus. Lapis est homo. E. est corpus. Conclusio per se & ut propositio, est vera materialiter: Sed non est vera formaliter, & ut Conclusio; id est, ut educitur ex istis præmissis. Nam falsò ex illis educitur: Minor enim ut falsa, per accidens veram suggerit Conclusionem, Et sic est iste Syll: Elenchticus s. falsus. Cæterùm nota:* 1. Syll. Elenchticus *& eroneè procedit ipse, & ex errore proficisci potest, & errorem gignit.* Erroneè procedit, ratione *Conclusionis, quæ semper erronea:* Ex errore proficisci potest *ratione ejusdem, quæ ut effectus præmissarum ex erroneis præmissis gignitur:* Errorem gignit *ratione præmissarum falsarum & erronearum, quæ sunt causæ erroneæ Conclusionis.* V. Dn. VVeg. c. I, q. 2. n. 6. 2. Syll. Elenchticus *procedit ex ignorantiâ non puræ negationis, sed pravæ dispositionis, & hæc vel simplici, quæ ex pravâ sensus appræhensione exurgit: vel compsexa, quæ ex falsi medij adhibitione. Hæc ignorantia* & causa *Syll. Soph: esse potest, cum ex eâ falsum medium assumitur, & ex hoc falsa illatio consequitur:* & effectus, *cum falsa illatio porrò decipit vel authorem ipsum vel auditorem.* V. Cl. I. M. c. Kec. l. 3. s. 3. c. 1. 3. Syll.

Syll. materialis *est genus analogum ad verum & elenchticum: primò vero competens: secūdò & indirectè Elenchtico. Materia vera directum Logici Syll. est objectum & operationis: apparens indirectum & rejectionis.* Conim. in. 1. Top. c. 1. q. 1. a. 2.

11. *Fuit* definitio: *Sequitur* divisio. *Syll. Elenchticus est* vel *Pseudographus,* vel *Sophisticus.* Pseudographꝰ est Syll. ex materiâ necessariâ apparenti procedens. *Dicitur etiam Syll. Apateticus deceptivus. ap.* Dn. VVeg: q. 3. c. l. n. 4. & D. Gutk. p. 621. Syn: *falsigraphus, Pseudographema, & Paralogismus absolutè.* 1. Top. c. 1. *Adeoq; est oppositus Syll. Apodictico. Et committitur tùm, cum ex falsis hypothesibꝰ apparenter necessariis proceditur. Quæ hypotheses ab ipsis disciplinis sunt petendæ, & ex istis solvendæ, è quibus contrariæ hypotheses sumuntur. Sic si quis ex falsâ ista hypothesi, somnum esse passionem cordis, concluderet, cor in somno ab operationibus vitalibus cessare, quod est contra experientiam. Ostendendum esset ex disciplinâ propriâ,* Physicâ, *hypothesin illam falsam esse, & Anatomiæ contrariam. Sic si ita arguas: O. lineæ ab eodem ad idem punctum ductæ sunt æquales. Linea recta & curva ducuntur ab eodem ad idem. E. sunt æquales. Ostendendum ex Mathematicis, majorem de lineis rectis esse veram.* V. Hunnæ. p. 283. Log. Dn. Flac. l. 4. Apod. c. 12. Sophisticꝰ est Syllogismꝰ Elenchticus è materiâ probabili apparente procedens. *Hic est Syll. Topico oppositus, & de hoc cumprimis hic tradi solet. Divisio hæc est sufficiens, nec tertium membrum admittit. Nā* Syll. ex probabilibus, creditis *ut necessariis, procedens rectè refertur ad Pseudographum:* ex necessariis creditis ut probabilibus *ad Dialecticum:* tentativus *vel Pseudographus, vel Sophisticus, vel etiam verus esse potest.* V. Conibmr. c. l.

12. *Syll.* Sophistici *subdivisio varia est.* Quidam *dividunt in Sophist.* formæ, *cum consequentia formalis est mala, &* materiæ, *cum materia est prava.* Keck. c. l. c. 1. Zanack. c. Cl. I M. f. 3. c. 3. p. 1. c. 1. Dn. Schei. c. 17. d. Syll. n. 10. D. VVeg. c. l. q. 3. Timpl. l. 4. Lo. c. 7. q. 5. Alsted. l. 9. Lo. ha. c. 12. Libau. p. 593. Log. Phi. Ram. Bersman. l. 4. Erotem. Log. p. 637. Hūnæus l. 5. Log. p. 282. *& alij.* *Alij Syll. vitiosis in formâ potius* ἀσυλλογισίας *& scopas dissolutas vocant, nec dicēdos Syllogismos, nec peculiari doctrinâ tradendos, cum eorum solutio ex generali Syll. doctrinâ facilè pateat.* Cl. l. M. c. Kec. c. l. Dn. Flac. l. 6. Log. gen. c. 7. D. Gurk. c. l. p. 622. Conimbr. c. l. Faber. in 1. Elench. c. 2. q. 3. *Et verè hoc. Syll. Sophisticus si* generaliter *pro omni vitioso sumatur, qualecunq; id sit vitium. s. Syllogisticum, s. asyllogiston, ita Sophismata in formâ addi possunt: Sic Arist. ea addit in definitione Elenchi Sophistici.* V. 1. Top. c. 1. *Et sic potest hic vitiositas ratione formæ obiter considerari: Quod regerit* Zanack. c. l. *uberioris doctrinæ gratiâ, non illius hic recipiendi causâ: Vt loqūntur* Conimbr. c. l. *Et sic* th. 10. *apparentia aliqua in formâ dicta est: Si* specialiter *pro vitioso materiali, quomodo hic in materialibus Syllogismis vel veris vel apparentibus versamur.* V. t. 2. *Ita sola Sophismata in materiâ hic sunt tractanda: Et quæ dicuntur in formâ esse, tanquam non Syllogismi, reÿcienda potius ad regulas consequētiæ syllogisticæ, quam hic peculiariter tractanda. Nam quod formam & consequentiam syllogismi non habet, id nec syllogismus dici meretur. Et sic* Arist. c. l. *expressè reÿcit tales argumentationes, & potius non ratiocinationes dicendas ait. Et solent earum exempla in regulis consequentiæ syllogisticæ sat multa proponi.* Conf. Dn. Cor. Mart. l. 1. anal. Log. c. 5. 6. Alij *fallacias in noëticas, & has vel terminorum vel axio-*

axiomatũ, & dianoëticas, & has vel Syllogisticas vel methodicas, dividunt. Alsted. c. l. c. 2. & 12. Sed hæ temerariæ Entium citra necessitatem sunt multiplicationes. Fallacias hactenus argumentationum esse credidimus, non terminorum a. axiomatum: Aliene thema insulsum dicitur fallacia thematis, cum potius thema impertinens dicendum: Fallaciæ thematis verbalis sunt fallaciæ dictionum, quæ in syll: Sophistico generaliter traduntur, nec contra legem methodi, ut ipse vult: Fallaciæ subjectorum, adjunctorum, Antecedentium, consequentium, connexorum, effectorum, diversorum, oppositorum, &c. temerè multiplicãtur, cum omnes ad fall: causæ, cõsequẽtiæ, accidẽtis, aut similẽ referri possĩt, Vt exẽplis Alstedij doceri potest

13. Ergò commodissimè Syll. Sophisticus vel nominalis s. dictionis, vel realis s. rei dicetur. Nominalis qui ex vitio nominis vel dictionis concludit. Estq; sextuplex: vel homonymiæ, cum vitium ex unâ voce ambiguâ est: vel amphiboliæ, (Quidam amphibologiæ vocant. Titel. l. 6. Lo. c. 3. Faber. c. l. c. 3. sed rectè annotat Kec. noster hãc vocẽ nec Latinis nec Græcis aliquid significare. Cõm. ad l. 3. s. 3. c. 4.) cum ex integrâ phrasi ambiguâ est: vel compositionis, cum voces dividendæ componuntur: vel divisionis, cum voces componendæ dividuntur: vel accentus, cum vocis enunciatio vel quantitas mutatur: vel figuræ dictionis, cum diversi loquendi & intelligendi modi confundũtur. Exempla passim apud Authores prostant.

14. Syll. Sophisticus realis vel rei est, qui ex vitio ipsius rei vel materiæ propositæ concludit. Estq; septuplex: Accidentis, cum ea quæ per se sunt, cum ijs quæ per accidens, confunduntur. Vt: Animal est generis neutri: E. & homo. Vel: Animal non est generis masculini. E. nec homo. Modos ejus diversos vid. ap. D. Schei. c. l. n. 40. Keck. c. l. c. 13. eandem cum fall. â dicto secundum quid dicit. Falsò.

Nam in istâ verè alicui assignatum prædicatum inest; sed secundum quid: hic non inest, sed inesse falsò per accidens dicitur. V. Cl. I. M. c. Keck. c. l. c. 3. *Nec sufficienter contrà pugnat* Zanack. c. l. c. 3. A dicto quadantenus ad dictum simpliciter, *cum restrictè positum pro absoluto assumitur. Vt, Polygamia non fuit punita in V.T. Ergo nō est peccatū.* Ignoratio Elenchi, *cum abluditur à scopo oppositionis. Sic si probare jussus, animam hominis esse mortalem, probes animā bruti esse mortalem.* Petitio principij, *cum pro probatione adfertur id, quod quæritur. Vt: Infantes non habent fidem. E. non baptisandi. Æquè antecedens est dubium ac consequens.* Fallacia consequentis, *cum putatur sequi, quod non sequitur, Vt: si ante pluit, terra est madefacta. E. si terra est madefacta, ante pluit.*

15. Fall. non Causæ ut Causæ, *cum adfertur pro causâ, quæ non est. Vt: per Philosophiam possum⁹ homines decipere & deprædari. E. non est permittenda in Repub. Solet etiam dici* fallacia causæ. *Exagitat eam appellationem & definitionem* Smalc. c. Graver. d. pers. Christ. p. 19. *ut non Aristotelicam: Quod nec ita dicatur Aristoteli, nec is ex uno termino fall: causæ definiat, sed integrâ propositione, quæ non sit causa illationis. Sed usus hodiernus utrumq; probat: nec necesse est, in his & similibus præcisè ad Aristotelem nos astringi. Ita Elenchum secundum accidens accidentis, & secundum plures interrogationes plurium interrogationum dicimus. Cur non secundum Causam Causæ? Et hodie Elenchum Causæ dicimus, cum in genere falsa causa sustbituitur pro verâ: Sive ea sit in integrâ propositione, sive in aliquo Termino.* V. Cl. I. M. l. 7. inst. c. 5. & l. 1. misc. d. 13. t. 33. Dn. Scheib. c. l. n. 61. Reg. p. 913. Log. Nihus. d. Log. 11. t. 28. Gut. p. 655. Syn. Dn. Kesl. Log. Pht. s. 4. pri. 11. Alsted. l. 9. Log. ha. c. 3. Casum de fallac. c 16. Scharf. l. 6. Lo.

c.3. Etsi alij, ut Hũnæ' Titelm. Fla. Keck. Morisã. Conimbr. Bertius, Fonseca, *ad propositiones eum restringant. Quod nimis frigidè sumi ait* Casus c. l. Keck. c. l. c. 3. *eam ex fallaciis omittit, quod semper sit vitium in formâ. Sed sic nec fallacia consequentiæ distincta esset, quam tamen tractat* Keck. *Et licet vitium formæ semper hic sit, ut & Fonsec.* l. 8. dial. c. 15. *adducit: potest tamen simul esse vitium materiæ, quod distinctè hic est advertendum. Nam vitium formæ mirificè interdum occultari potest.* Vt benè Cl. I. M. c. K. c. l. c. 3. Fall. plurium interrogationum est, *cum multæ interrogationes in unam confunduntur? Vt: Traditiones vel sunt retinendæ vel abolendæ? Amisistine 1000. Imperiales? Desistine furari? Plura circa hæc ab authoribus petãtur.*

16. *Fuerunt* Divisiones Syll. *Elenchtici: sequuntur affectiones. Eæ sunt 1.* Vtilitas. *Syll. Elenchticus utilis est ad acuendum ingenium, clarius agnoscendum verum, dirigendam & rectificandam mentem in rationalibus operationibus.* V. t. 5. 2. Ordo: *Qui is, ut Syll. vero postponatur in tractatione. 3.* Finis. *Syll. falsus finem habet æquivocum ex parte sophistæ: verum ex parte Resoluentis.* Aequivocum: *Nam malorum non propriè est finis, sed ἔσχατον s. extremum: Vnde* Scaliger *repræhendit Ciceronem, quod libros de finibus bonorum & malorum inscripserit, cum finis tantùm sit boni & in bono.* ex. 250. s. 1. *Et bonum & finis inter se converti dicuntur.* V. Alsted. l. 5. Ency. p. 1. c. 8. Dn. Scheib. c. 6. Top. n. 25. Verum: *Nam nosse fucatum à vero secernere, perfectionem animo scientis infundit, quæ verus finis esse potest. Sophistarum fines in specie deducit* Arist. l. 1. Elench. c. 3. & ex eo Cl. I. M. l. 7. inst. c. 3. Faber, in l. 1. Elenc. c. 3. *Et dicuntur,* Elenchus, *qui est veræ theseos apparens contradictio & refutatio:* falsum: *Quod est ejus, quo cum disseras, ad statuendum manifestè falsum adactio.*

parado-

Paradoxum, *Quod est collocutoris ad improbabile statutum probandum deductio :* Soloecum, *quod est collocutoris ad insulsum loquendi modum abductio : Et* nugamentum , *quod est disputatoris ad nugatorias repetitiones aut vanas battologias reductio. Et speciales hi sophistarum fines ad duos generales referri possunt, qui sunt gloriolæ ex apparenti sapientiâ affectatio, & lucelli reportandi desideratio. &c. Conf. amplius* Conimb. q. 1. d. fal. a. 1. Moris. l. 1. El. c. 2. Dn. VVeg. q. 4. d: Soph: Timpl: c. l. q. 3. *De Sophistarum ingeniis habendum istud* Scaligeri c. l. *Sunt & laruata ingenia quædam, sibi ignava , aliis maligna : quæ jussu* D E I *venena serpentibus comparata profiteantur , ut ea sint calcaria nobis , ad fortitudinem , patientiam, temperantiam.*

ADDITAMENTA.

Pejus est mori in peccato , quam propter peccatum.

Potest aliquis diligi â D E O , ut tamen ipsi non placeat.

Dari hominem , qui nec ater nec albus sit, absurdum non est.

Causa nihil dat effecto, quod ipsa nõ habet vel formaliter, *sic pater dat filio caput, quod ipse actu habet :* vel virtualiter, *sic silex dat ignem, quem virtute in se habet : materia & forma conjunctæ dant esse compositum , quod potentiâ in se habent :* vel eminenter , *sic DEUS dat aures, corpus, quod eminenti formandi potestate in se habet :* vel naturaliter , *sic* Judæus *ut filio præputium, etsi ipse eo careat, quia per naturam habuit aliquando. Adeoq; cautè illud* Scaligeri ex ; 307. f. 20. *accipiendum : Nihil est in re, quod non actu fuerit in suis principiis.*

